

4. Leltározás. (Növedéknaplók vezetése.)
5. Lajstromozás. (Betűsoros, tárgyi, szállítói és a különgyűjteménybeli cédulakatalógus.)
6. Bekötés és elraktározás.
7. Használat.

Könyvtárosoknak, könyvkereskedőknek s általában a könyv barátjának ez élvezetes emlékkönyv elolvasását a legmelegebben ajánlhatjuk, mert sok minden a könyvvel kapcsolatos dolgon kívül azt a legfőbb tételt is megtanulhatni: él, ki élni akar!

Isoz K.

Fuchs, Wilhelm: *Signiertechnik. Ein Praktikum für Anfänger im Bibliotheksdienst.* H. 1. 2. Leipzig, Harrassowitz 1924—25. 45 és 109 l. 8-r. Ára 2 és 4, 60. Rm.

A könyvtári munka lényege, hogy a nyomtatványokat katalógizáljuk, a katalógus vezérfonalán keressük, megtaláljuk a könyvtárban. Az utóbbi a Signierdienst (rá magyar szót hamarjában nem is tudok), melyen azt értjük, hogy a kért könyveknek megkeressük és kiírjuk könyvtári jelzetét.

Ez az esetek nagy részében olyan egyszerű és átlátszó munka, mint a kristály. Nyilvános könyvtárakban javarészt altisztek végzik, akik egyes tan- és kézikönyveket, folyóiratokat katalógus használata és könyvtári szignatura nélkül mintegy elő tudnak teremteni a könyvtár méhéből. Sőt nem egyszer ilyen altisztek, hogy csak a debreceni kollégiumi anyakönyvtár boldogemlékű Károly bácsiját említsen, hihetetlen gyakorlatra tesznek szert és munkájukat virtuozitásig emelik.

Nagyobb könyvtárakban a százával és ezrével beözönlő kívánságok teljesítése, már a tömeg miatt is, nagyobb feladat. A kívánatlapokat betürendbe rakjuk és felosztjuk több tisztviselő között. A művelet bonyolódik azáltal, hogy a keresés folytán kiderül, hogy az egyes cédulák más rétegbe tartoznak, teszem azt az A—F. rétegbe osztott kérés a K—P. szakaszba. Nehézség fejlődik ki azáltal is, hogy egy olvasó kérése több szignáló kezébe kerül, ahonnet azokat a kölcsönzők betürendje szerint újra össze kell állítani.

A megtalálást igazában nehézkessé, sokszor lehetetlenné teszik a nyújtott címek hiányos volta avagy tévedései. Kisebb üzemekben segít az emlékezőtehetség, az olvasóval való személyes érintkezés. Avagy a könyvtár — közkeletű kifejezéssel élve — ha a dolognak könnyebb véget fogja meg, ezeket az első pillanatra teljesíthetetlen kéréseket elutasítja és joggal teszi is, bizonyos ethikai szempontból is, ha elsősorban azokat

elégíti ki, kik pontosan és világosan kértek. (FUCHS utal e tekintetben a német postahivatalokra, amelyek a hiányosan címzett leveleknél a címnek utánajárnak, de a következő pecsétet nyomják a levélre «verspätet zugestellt, weil Strasse und Hausnummern fehlen.» Gyermekkoromban közkeletűen elterjedt volt a Felvidéken, hogy egy Lontón címzésű levél kikerült Londonba, ahol reáírták, hogy Lontó, Comitat Hont Hongrie.)

A hibák a kérő felületességéből vagy emlékezőtehetségének fogyatékoságából származnak vagy onnét is, hogy a kölcsönző az egyetemi előadásban egyes címeket rosszul értett meg, sőt tudományos munkákban tévesen talált idézve. A leggyakrabban a szerző nevére, a tárgyi címre avagy a megjelenési évre vonatkoznak ezek a hibák, ritkábbak azok az esetek, amelyekben bibliográfiailag önállóan nyomtatványokat önálló jelenségek gyanánt jelölnek meg. Ilyen esetekben reá vagyunk utalva, hogy a pontos leírásnak katalógusokban, bibliográfiai segédeszközökben utánanézhessünk.

Ennek az utánanézésnek módozataival, lehetőségével, általán technikájával foglalkozik FUCHS Vilmos *Signiertechnik* c. 2. füzetes műve, amely 350 olyan a szerzőnek saját praxisában előfordult könyvkérés sorakoztat fel, jegyzékbe foglalva, amely címleírások alapján a katalógusokban eligazodni nem lehet.

Egész kórtanát kapjuk a kívánságoknak, a Pathologie der Bestellungen, a szerző szavával, egy következő szakaszban pedig megoldásukat, majd egy külön kisebb szakaszban csoportosítva vannak ezek a kóros példák. A második füzetben lévő mintegy 87 oldalnyi vezérfonal, Leitfaden für Siegnierende, egy tudományos könyvtár berendezését írja le, röviden és tömören, majd végig visz a helyes címek keresésének útvesztőin és kiútain. A finomabb vonások és minuciozítások mellett elemi ismereteket is nyújt a kezdők számára írt praktikumban, mert a főcél a pedagógiai volt, a jelző-szolgálat gyakorlatába és elméletébe való bevezetés, a téves kérések jellegzetes hibáinak összefoglalása. Épen azért ajánlatos, hogy a kezdő a hibás kéréseket önmagától igyekezzék megoldalni, azaz megtalálni azt a könyvészeti segédeszközt, amelyben megvan a hű és teljes címleírás.

Erre azonban nemcsak a keresésnél, hanem voltaképp a katalógizálásnál is szükségünk lehet. Mert az esetek nagyobb részében elég ugyan a könyv és a címleírás módjára vagy a címtár egyes céduláinak készítésére vonatkozó szabályok és utasítások ismerete, de ha kevés számban is, vannak kétes és nehéz esetek, amelyekben (csonka és cím-

lap nélküli művek leírásánál ez az egyetlen mód) bizony legjobb, ha mintegy consiliumot tartunk egyes bibliográfiai művekkel.

Természetes, hogy lényegesen könnyebb a helyzetünk, amikor kezünkben a könyv, mint a keresésnél, amikor egy hiányos vagy téves címleírás a kiinduló pont: az ismeretes tényező.

Ilyenkor mintegy reá vagyunk utalva arra, hogy a pontos leírást megkeressük és a hiányokat kiegészítsük, a tévedéseket helyreigazítsuk. A Signierdienst tehát nem is egyéb, mint megkeresése és megtalálása annak a helynek, amelyütt megvan a mű bibliográfiai leírása, a *Signier-technik* c. szóbanforgó mű pedig bemutatja azokat a módszereket, amelyek szerint ezek a helyek után kutatnunk kell.

Amennyiben minden felvételnél és keresésnél reászorulunk a segítségre, lassan haladnánk, mankókon járnánk, de kivételes esetekben elengedhetetlen a pontos utánanézés. Ezáltal megmentjük a könyvtárt attól, hogy az szegényebbnek és fogyatékosabbnak lássék, mint amilyen (hiszen elég szomorú az a szegénység és hiány, amely valójában megvan), másrészt a kézikönyvekkel és bibliográfiai segédeszközökkel való ez a tudatos bánásmód az, mely könyvtári munkánkat a technikai és adminisztratív tevékenységből tudományos munkássággá emeli.

FUCHS-nak ez értékes művét magyar példákkal kiegészítve, a magyar könyvészeti irodalmat is fel kellene használni a *jelzőszolgálatban*.

A végére hagytam (mintegy annak jeléül, hogy súlyt fektetnék reá), hogy mint FUCHS is kiemeli, a Signierdienst is olyan tevékenység, amelynek megvannak a maga emberi korlátai és határai. Vannak olyan hiányos és felületes kérések, amelyeket minden igyekezetünk ellenére sem tudunk megoldani. Elvégre a könyvtáros minden ilyen esetben champollioni és grotefendi szerepekre nem vállalkozhatik, már csak azért sem, mert idejének javát nem töltheti el az olvasóközönség rossz írásainak fejtegetésével, hibáinak legyezgetésével. De azért a könyvtárosnak fel kell vértézve lenni ilyen tudományos fegyverekkel is, hogy kétes és nehéz esetekben tudjon feleletet adni a közönségnek.

(Debrecen.)

MEDVECZKY KÁROLY.

Zalán Menyhért: *Árpád-kori magyar vonatkozású kéziratok az osztrák kolostorok kézírattáraiban.* Különnyomat a «Pannonhalmi Szemle» 1926. I. évf. I. számából.

A tatárjárás előtti magyarországi latin irodalomnak eredeti kéziratban vagy közelkorú másolatban nagyon kevés emléke maradt fenn.